

Leiden groen en duurzaam

Op initiatief van de SP kent Leiden nu een apart begrotingsprogramma voor duurzaamheid, groen, biodiversiteit, milieu en leefomgeving. Het resultaat hiervan is steeds meer terug te zien in de openbare ruimte. Er is veel geld voor lokale, wijkgerichte duurzaamheidsprojecten op het gebied van wonen, parken, verkeer, vervoer en afvalverwerking. Daar is de SP terecht trots op. Toch valt er nog een wereld te winnen.

Er waait nog steeds een sterke tegenwind, vooral uit de rechtse en de commerciële hoek. Rechtse politici werken soms al mee aan verduurzaming omdat dit goed zou zijn voor de economie. Ze zijn welkom, maar de SP denkt anders: wij vinden dat we meer moeten stilstaan bij wat écht belangrijk is. We moeten zo snel mogelijk de balans herstellen die we als mensheid nu aan het verstoren zijn.

Energietransitie is de sleutel

Om Leiden op korte termijn helemaal klimaatneutraal en groen te maken is meer nodig. Het geld dat apart gezet is voor milieu en duurzaamheid is een bescheiden stap in de goede richting, net als het Leids Warmteplan.¹

De komende jaren willen we op grote schaal werk maken van energiebesparing en -opwekking in woningen en bij bedrijven door vooral kleinschalige initiatieven te stimuleren. De gemeente moet de kennis en kunde in huis hebben om dat te doen, zoals bijvoorbeeld het geval is bij het duurzaamheidscentrum in de Merenwijk. Maar die kennis en kunde moeten vooral in samenwerking met anderen ontwikkeld worden en zeker niet alleen in eigen huis gehouden worden.

Vooraf bij goedkopere huurwoningen is er veel te winnen. Niet alleen kan hier veel energie bespaard worden, de woonlasten kunnen hierdoor ook omlaag en de woning wordt prettiger om in te wonen. Dit alles leidt tot een forse waardestijging van de woning voor de eigenaar. Verbeteringen aan woningen mogen dan ook niet leiden tot huurverhoging. Huurverhoging kan vermeden worden door subsidies en betaalbare leningen ter beschikking te stellen aan particulieren en huurders en door goede afspraken te maken met de woningbouwcorporaties. Daarbij moeten zowel de gemeente als de corporaties zelf investeringen doen, maar even belangrijk is het stimuleren van de huurders zelf om met duurzame energie en energiebesparing aan de slag te gaan. De wijkambassadeurs van het project GaGoed Leiden adviseren huiseigenaren over verduurzaming en het groener maken van woningen. Dat is een groot succes en de SP wil dit project dan ook in de komende

¹ Voor meer informatie, zie: <https://www.gagoed.nl/uploads/20170606-Warmtevisie-Leiden-VERSIE-VOOR-INSPRAAK-DEFINITIEF.pdf>

collegeperiode verlengen.

Ook bij bedrijven en op bedrijventerreinen kan meer vooruitgang geboekt worden, niet alleen door bedrijven te helpen energie te besparen, maar ook door schone energieopwekking met zonnecellen en kleine windturbines. De gemeente moet helpen bij het oprichten van lokale energiecoöperaties en ook hier weer betaalbare leningen ter beschikking stellen, direct of via een fonds.

Uitgangspunt van de SP Leiden is dat de rol van de gemeente Leiden voor deze cruciale komende jaren regisserend, faciliterend, stimulerend, bepalend en beïnvloedend moet zijn zodat de warmtevoorziening betaalbaar, betrouwbaar, duurzaam wordt. Belangrijk is ook een breed draagvlak te creëren bij de bewoners en partners van de stad. Concreet betekent dit dat iedere Leidenaar een optimale warmtevoorziening voor zijn eigen situatie heeft: via biogas, via *all electric* of via stadsverwarming.

De gemeente moet zelf het goede voorbeeld geven en de goed ingeslagen weg blijven bewandelen. Dat kan door al haar eigen gebouwen, straatverlichting en de verlichting van monumentale gebouwen snel zo energiezuinig mogelijk te maken. Dit vergt een grote investering die in meerdere jaren gedaan kan worden. Wat de SP hierbij extra voorstelt is om op fietspaden zonnecellen aan te leggen om de nodige energie op te wekken.

Stadswarmte behouden

In de afgelopen collegeperiode zijn alternatieven uitgewerkt ter vervanging van de gasfabriek aan de Langegracht in de Leidse Warmtevisie. Een voorbeeld om na te volgen is het warmtenet van Rotterdam, waar warmte wordt opgewekt door vuilverbranding. De gemeente moet de komende tijd samen met de betrokkenen en met hulp van de kennis en expertise in de stad gaan werken aan een nieuw en beter systeem om het stadswarmtenet te gebruiken. De SP steunt de Warmtevisie en zal in de komende periode de rol van het college hierin verder stimuleren. De SP is er ook voor om overschotten en tekorten in energie in warmterotondes op te vangen.

Luchtkwaliteit verbeteren

In 2013 is het de SP na jaren gelukt om het *Park and Ride* terrein aan de Haagweg (het welbekende Stadsparkerplan) naar een heus Duurzaam Mobiliteit Centrum te ontwikkelen. In 2008 lukte het om in samenwerking met het Hoogheemraadschap van Rijnland, de

provincie Zuid-Holland en diverse ondernemers de busjes van het stadsparkerplan te vervangen door busjes op biogas. Sindsdien rijden die busjes schoon en klimaatneutraal jaarlijks 300.000 kilometer door onze stad. Bovendien is er een biogastankpunt geopend, zijn er laadpunten voor elektrische auto's en fietsen gekomen en hebben nog meer duurzame bedrijven en organisaties zich op het Haagwegterrein gevestigd. Ook is er een informatiepunt in oprichting voor iedereen die meer wil weten over duurzame mobiliteit.

Maar er kan nog veel meer. Het eigen wagenpark (bijvoorbeeld van de afdelingen Handhaving en Stedelijk Beheer) maar ook al het vervoer dat de gemeente inkoopt (bijvoorbeeld taxivervoer) kan veel groener. Het Duurzaam Mobiliteit Centrum moet beter worden ondersteund bij het ontwikkelen van nieuwe projecten. Er moeten veel meer laadpunten voor elektrische voertuigen komen in de stad, niet alleen voor auto's, maar ook voor elektrische fietsen, scooters en boten. Een heel milieuvriendelijke vorm van mobiliteit is natuurlijk de fiets! Wat betreft de SP wordt Leiden in de komende vier jaar fietsstad nummer één van Nederland. Daarover leest u meer in hoofdstuk 6 (blz.) De SP wil luchtvervuilende kachels die gestookt worden op hout tegengaan. Ook blijft de SP voorstander van beperking van het luchtverkeer boven Leiden om milieuvervuiling en geluidsoverlast te voorkomen.

Een groene leefomgeving

In 2010 heeft de SP als coalitiepartij afgesproken dat de Oostvlietpolder groen blijft. Hiervoor heeft de SP een jarenlange strijd gevoerd tegen een bedrijventerrein in de Oostvlietpolder. De SP was destijds medeoprichter van de Vereniging Vrienden van de Oostvlietpolder, de organisatie die een hoofdrol heeft gespeeld in deze strijd. Het gebied is in beheer gegeven aan Stichting het Zuid-Hollands Landschap en er is een prachtig weidevogelreservaat aangelegd. Ook nu zet de SP zich samen met natuurverenigingen en buurtbewoners in om het polderlandschap ten noorden van de stad, de Kagerzoom en het stadspark Merenwijk groen te houden.

In het coalitieakkoord 2014-2018 is de SP het met de andere coalitiepartijen eens kunnen worden dat het areaal voor volkstuinen wordt vergroot als compensatie voor volkstuincomplexen die in het verleden gesloten moesten worden. Eigenaars van volkstuinen krijgen uitgebreid de mogelijkheid om met ideeën te komen voor meer innovatie in het volkstuinbeheer. Dankzij de SP komt binnenkort definitief het stadspark Korte Vlietpark. In de zomer van 2017 is voor de realisatie ervan een werkgroep van start gegaan met bewoners, woningcorporaties, de roeiverenigingen en vertegenwoordigers van belangenorganisaties.

Niet alleen aan de randen van de stad moet de natuur worden beschermd en versterkt, maar zeker ook in de stad. Dat is belangrijk voor de stadsnatuur en voor het welbevinden

van de mensen die er wonen. Parken en stukjes groen zijn plekken om te spelen, te recreëren en elkaar te ontmoeten, ze verdienen daarom veel zorg en aandacht. Niet alleen moet het onderhoud beter en meer gericht zijn op biodiversiteit, er moet ook meer groen bij komen in Leiden. Het Singelpark verdient alle steun. We hebben daar aan het begin van de vorige en huidige collegeperiode veel geld voor apart gezet. De ontwikkeling van de plannen wordt grotendeels gedaan door een onafhankelijke stichting, gedragen door betrokken Leidenaren. De SP vindt het een goede zaak dat zoiets belangrijks op deze manier vorm krijgt.

Via de door de SP afgesproken fondsen in het coalitieakkoord is in het eerder vermelde GaGoed programma in 2017 de “Tegel eruit, Plant erin” actie voortgekomen. Ruim 5000 tegels en 26.500 klinkers zijn ondertussen door bewoners ingeruild voor planten! De SP wil voor de komende collegeperiode deze actie laten voortzetten.

Ook schoolpleinen en speeltuinen moeten zo groen mogelijk zijn. Er komen meer kleine groene plekkjes in de stad, waar mogelijk wordt verharding vervangen door groen. Ook wordt veel meer groen in beheer gegeven aan omwonenden. Het groen en de stadsnatuur die we al hebben worden beter beschermd, onder andere door een verbod op het afsteken van particulier vuurwerk in parken en bij groene waterkanten. De oevers en de parken kunnen op die manier een relatief veilige plek vormen voor de dieren die tijdens Oud en Nieuw de stad niet kunnen verlaten.

De SP heeft in de Tweede Kamer al jaren geprobeerd een compleet verbod te krijgen op de chemische onkruidbestrijder RoundUp. De regering heeft in 2016 een verbod ingesteld op het professioneel spuiten op de stoep. Dat is een goede eerste stap. Maar het gif kan nog gewoon worden gespoten op plekken waar kinderen spelen en huisdieren rondlopen. Voor consumenten is het middel namelijk gewoon nog te koop. Mede op aandringen van de SP is de gemeente in 2014 en 2015 begonnen met het testen van alternatieven. Die alternatieven moeten wat betreft de SP wel zo milieuvriendelijk mogelijk zijn: niet alleen onschadelijk voor de overige stadsnatuur, maar ook CO2-neutraal. Het bestrijden van onkruid zal arbeidsintensiever worden; de gemeente moet van die gelegenheid gebruik maken door mensen met een uitkering een baan aan te bieden. Daarnaast wil de SP dat de gemeente een kant-en-klaar pakket aanbiedt waarmee buurtbewoners het verwijderen van onkruid zelf ter hand kunnen nemen.

Bomen en biodiversiteit

Bomen zijn enorm belangrijk, als basis van een heel ecosysteem van insecten en vogels,

maar ook om drassige Leidse grond te draineren. Ook zijn ze uitermate geschikt als middel om de CO₂-uitstoot te compenseren. Daarnaast zijn ze natuurlijk belangrijk voor het aanzicht van de stad. Wij vinden dat er veel zorgvuldiger moet worden omgegaan met het kappen van (grote) bomen. De manier waarop vergunningen verleend worden moet veel zorgvuldiger. Gekapte bomen worden altijd wel weer vervangen maar kleine bomen bieden nu eenmaal veel minder ruimte voor insecten en andere dieren en ze verdampen veel minder water. Als een boom dan toch gekapt moet worden, moet die zo dicht mogelijk bij de oorspronkelijke plaats vervangen worden. Niet alleen wordt elke gekapte boom vervangen, het aantal bomen in Leiden moet ook elk jaar toenemen. Bij het planten van nieuwe bomen moet de gemeente zorgen voor diversiteit zodat er op verschillende momenten bomen in bloei staan. Dat is goed voor bijen en andere bestuivende insecten. De gemeente moet nauw in gesprek blijven met natuur- en milieuorganisaties in de stad voor advies en het uitwisselen van ervaring.

De gemeente moet ook meer doen met de suggesties uit de stad om het groen te verbeteren, uit te breiden of zelf in beheer te nemen. We zouden ook graag zien dat de Groene Kaart, waarop alle waardevolle bomen en groenstructuren van Leiden staan, intensiever wordt bijgehouden.

Biodiversiteit moet het kernwoord zijn in het beleid. Dat betekent bijvoorbeeld ook rekening houden met bloei- en broedtijden bij het maaien. Dat er meer natuurlijke oevers komen en er op bepaalde plekken minder vaak wordt gemaaid. Braakliggende stukjes grond kunnen worden ingezaaid met eenjarige bloeiende planten. Bij maaien laten we expres stukken staan voor de insecten. Op die manier help je de stadsnatuur zich te versterken. Ook willen we meer natuurlijke verbindingen maken waardoor dieren en planten zich kunnen verplaatsen.

De SP wil maatregelen tegen de oprukkende plant de Japanse duizendknoop. Deze zorgt namelijk voor schade aan de natuur, groenvoorzieningen, wegen, bruggen, tunnels en gebouwen. De wortels dringen binnen in funderingen en tasten zo de stabiliteit van woningen en constructies aan. Ook kunnen inheemse plantensoorten verdwijnen door de snelle verspreiding van de Japanse duizendknoop.

Hitte-stress

Stedelijke gebieden houden door verdichting en klimaatverandering steeds meer warmte vast.

Dat kan oplopen tot een verschil met het platteland van wel 7°C. We spreken dan over hitte-stress.

Om onze stad leefbaar te houden zijn meer groen, water en open gebied nodig. De gemeente moet planmatig de gebieden waar nu al veel hitte-stress wordt ervaren of waar dat dreigt te gebeuren in kaart brengen en concrete maatregelen nemen. Bij nieuwbouw moet het tegengaan van hitte-stress een onderdeel van de plannen zijn.

Ons drinkwater

De hoeveelheid microplastics, medicijnresten en (andere) hormoonverstorende stoffen in het drink- en oppervlaktewater is de laatste jaren toegenomen. De SP wil dat de gemeente meer invloed kan en gaat uitoefenen op overheidsinstanties die lozingsvergunningen uitgeven.

Verbinding stad-regio

De waterwegen van Leiden zijn al goed verbonden met de regio. Ook het groen in de stad moet verbonden worden met de groene gebieden om Leiden heen. Dit versterkt de biodiversiteit en is goed voor de leefbaarheid in de stad. De gemeente gaat de komende jaren aan de slag om dit (samen met de buurgemeenten) zoveel mogelijk te realiseren.

Natuur- en milieueducatie

Er is de afgelopen jaren bezuinigd op natuur- en milieueducatie (NME). Daardoor komen niet alle kinderen van Leidse basisscholen meer in contact met natuur- en milieueducatie. De SP vindt het wel belangrijk om kinderen zo snel mogelijk bij te brengen wat levende natuur is, hoe wij mensen daar deel van uitmaken en er ook een bijzondere verantwoordelijkheid voor hebben. Daarom wil de SP weer opnieuw investeren in NME, zodat alle Leidse kinderen weer kunnen leren over de natuur en het milieu met het oog op duurzaamheid. Het bezoekerscentrum bij de Leidse Hout wordt wat ons betreft weer in ere hersteld.

Recycling en afvalbeleid

Een belangrijke manier om verspilling van materialen en energie te voorkomen is recycling. De gemeente moet daarom haar eigen recyclingactiviteiten beter op orde krijgen, maar ook recycling op andere plekken in de stad ondersteunen. Winkels en de horeca in Leiden

moeten in het gemeentelijke afvalbeleid een prominentere plaats innemen. Er worden jaarlijks duizenden kilo's aan bijvoorbeeld plastic, kartonnen verpakkingen en voedsel weggegooid. Voor veel kleine winkels en horecagelegenheden is het scheiden van afval en het laten ophalen door een particulier bedrijf te prijzig. Voor voedselresten zijn er diverse mogelijkheden om er biogas en andere energiebronnen uit te halen. Maar ook dit is prijzig voor vooral de kleine bedrijven. De gemeente moet hierin een meer regisserende, faciliterende en stimulerende rol hebben.

Kringloopbedrijf Het Warenhuis krijgt alle ondersteuning die het nodig heeft. Niet alleen omdat in Het Warenhuis veel meubels en andere spullen een tweede leven krijgen, maar ook omdat het een belangrijke Sociale Werkplaats is die mensen helpt om voor een zacht prijsje de spullen te vinden die ze nodig hebben. De bedrijfsvoering van Het Warenhuis kan gezonder gemaakt worden door het laten voeren van een eigen administratie en directie.

De Weggeefwinkel is een goed initiatief dat helpt bij de recycling van spullen dat heel belangrijk is voor mensen die moeilijk rond kunnen komen. De SP zet zich al jaren in voor een vaste plek voor de Weggeefwinkel in Leiden, en met succes! De gemeente moet ook andere lokale recyclingprojecten ondersteunen. Te denken valt aan initiatieven als het *Repair Café* en andere projecten rond het ruilen en weggeven van spullen en diensten.

De werking van de milieustraat moet worden verbeterd, onder andere door inzet van meer mankracht. Er gaan nu nog te veel recyclebare materialen weg als grofvuil of huisvuil, omdat ze niet goed genoeg worden uitgezocht.

De SP wil meer punten om plastic in te leveren. De punten die Leiden heeft zijn te klein in aantal en vaak overvol.

Dierenwelzijn

De SP Leiden vindt dat een menswaardige behandeling niet alleen geldt voor mensen, ook dieren verdienen een waardige behandeling. De SP is voorstander van een wethouder voor dierenwelzijn. We willen dat dierenwelzijn integraal wordt betrokken bij het maken van het gemeentebestuur. Zo moet er adequate opvang voor zwerfdieren geregeld worden. De SP is tegen vergunningen voor vermaak met levende dieren. Ook zou de SP op scholen meer educatie willen zien die in het teken staat van dierenwelzijn.

Kortom, de SP wil:

- grootschalig investeren in energiebesparing, vooral bij goedkopere huurwoningen
- zorgen dat de uitvoering van de Leidse Warmtevisie voor Leidse bewoners betaalbaar blijft
- zorgen dat wijkambassadeurs en subsidies voor verduurzaming van woningen en scholen in stand blijven
- zorgen dat het succesvolle GaGoed project in stand blijft
- kleinschalige initiatieven stimuleren en samenwerking tot stand brengen
- lokale energieopwekking bij particulieren en bedrijven stimuleren
- de eigen gebouwen van de gemeente en straatverlichting zo snel mogelijk energiezuinig maken
- milieuvriendelijke alternatieven ontwikkelen voor stadsverwarming
- milieuvriendelijk vervoer stimuleren o.a. via het Duurzaam Mobiliteit Centrum
- schoner drinkwater door een grotere rol van de gemeente bij overheidsinstanties die lozingsvergunningen uitgeven
- stadsnatuur beter beschermen en uitbreiden. De Kagerzoom en het wijkpark Merenwijk blijven groen
- dat de Vrienden van het Singelpark alle steun blijven krijgen die ze nodig hebben zodat het Singelpark gerealiseerd kan worden
- een verbod op particulier vuurwerk in parken en bij groene waterkanten
- zo snel mogelijk stoppen met RoundUp
- dat bedrijven in de stad worden gefaciliteerd en gestimuleerd om afval- en voedselresten beter te scheiden en te recyclen
- meer en meer diverse bomen in Leiden
- biodiversiteit van de stadsnatuur als uitgangspunt van beleid
- natuur- en milieueducatie uitbreiden
- meer werk maken van recycling
- meer laadpunten voor scootmobiel
- houtkachels tegengaan
- dierenwelzijn bevorderen